

ความหมาย กระบวนการ และผลลัพธ์ของการรักษาโรคสะเก็ดเงินด้วย ภูมิปัญญาหมอพื้นบ้าน: กรณีศึกษานายอนันต์ เหมบุตร

จริญา แก้วแทน*, วงจันทร์ เพชรพิเชฐเชียร, ณัฐลิณี ยศศักดิ์ศรี

โรงพยาบาลโรคผิวหนังเขตร้อนภาคใต้ ตำบลบ้านควน อำเภอเมือง จังหวัดตรัง 92000

*ผู้รับผิดชอบบทความ: jarinya_aon@hotmail.com[u3]

บทคัดย่อ

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความหมาย กระบวนการ และผลลัพธ์ของการใช้สมุนไพรรักษาโรคสะเก็ดเงิน ผู้ให้ข้อมูล มี 2 ส่วน คือ หมอพื้นบ้านนายอนันต์ เหมบุตร ผู้ทำการรักษาโรคสะเก็ดเงินและผู้ป่วยสะเก็ดเงิน จำนวน 30 ราย คัดเลือกแบบเจาะจง เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเนื้อหา (content analysis) ผลการวิจัย พบว่าหมอพื้นบ้านให้ความหมายของโรคสะเก็ดเงินว่าเกิดจากเชื้อโรคหรือสิ่งมีชีวิตที่มองเห็นได้ด้วยตาเปล่าอาศัยอยู่ในผิวหนังเมื่อโดนความร้อนเชื้อโรคจะค่อยๆ เคลื่อนตัวออกมาจากผิวหนังลักษณะคล้ายฟองน้ำสีขาว ในส่วนของกระบวนการรักษาโรคสะเก็ดเงิน มี 3 ขั้นตอน คือ การวินิจฉัยโรคก่อนลงมือรักษาโดยประเมินจาก ความรุนแรง และระยะเวลาการเกิดโรค หลังจากนั้นจึงทำการรักษาด้วยยาสมุนไพร 3 รูปแบบ ได้แก่ ยาต้มอาบหรือแช่ ยารับประทาน และยาทา ใช้ควบคู่กันตามระยะเวลาที่กำหนด รวมทั้ง งดอาหารแสลงต่อโรค และติดตามอาการหลังการรักษา ผลการรักษาด้วยกระบวนการดังกล่าวพบว่าผู้ป่วยร้อยละ 80 ที่ใช้สมุนไพร ได้ผลดีในการรักษา ผื่นยุบลง อาการของโรคสงบได้นานตั้งแต่ 3 เดือนถึง 3 ปี ผลการวิจัยนี้ทำให้เข้าใจความหมาย กระบวนการรักษา และผลลัพธ์ของการใช้สมุนไพร ซึ่งเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นใช้เป็นทางเลือกหนึ่งในการดูแลสุขภาพ และลดความเสี่ยงจากการใช้ยาแผนปัจจุบันได้ในระยะยาว

คำสำคัญ : โรคสะเก็ดเงิน, ยาสมุนไพรพื้นบ้าน

Abstract

The Meaning, Process and Outcome of Herbal Therapy for Psoriasis: A Case Study of Mr. Anant Rebutr

Jarinya Kaewtan*, Wongchan Pethpichetchaen, Nutsinee Yodsaksri

Southern regional hospital of tropical dermatology - Trang province, Bankuan, Muang, Trang 92000, Thailand.

*Corresponding author: jarinya_aon@hotmail.com

This qualitative research of study aimed to identify the meaning, process and outcome of psoriasis treatment with herbs. Two parts of informants were a folk healer (Mr. Anant Rebutr) and 30 psoriasis patients. Data were collected from interviews with the informants; and then a qualitative data content analysis was undertaken. The results of this study revealed that the meaning of psoriasis, according to the folk healer, is a disease caused by a living thing in the skin; when heated, it would move to the skin surface and looked like white sponge. The process was divided into three stages; diagnosis, treatment and follow-up. The diagnosis was based on the severity and duration of illness before treatment. The herbal therapies included herbal bath, decoction drinking, and topical application. During the treatment, the patients must avoid contraindicated food; and after that the folk healer would follow up with the patients. The treatment outcome: 80% of the patients treated with the herbal drugs had psoriasis skin remission for 3 months to 3 years. This study provides an understanding of the meaning, process and outcome of herbal treatment (use of local wisdom), which can be an alternative way of health care that can reduce the risk from the use of modern medication in the long run.

Key words: psoriasis, traditional herbs

บทนำ

โรคสะเก็ดเงิน (psoriasis) เป็นโรคผิวหนังที่พบบ่อยและเป็นสาเหตุของความเจ็บป่วยที่เป็นปัญหาทางด้านสาธารณสุขที่สำคัญ ซึ่งทั่วโลกพบอุบัติการณ์ร้อยละ 3 โดยชายและหญิงมีโอกาสเป็นโรคนี้ได้เท่า ๆ กัน ไม่ว่าจะเป็นทวีปยุโรป อเมริกา และเอเชีย^[1] สำหรับประเทศไทย พบคนที่เป็นโรคนี้จำนวนมากเช่นกัน จากสถิติของสถาบันโรคผิวหนัง พ.ศ. 2551 พบว่ามีจำนวน 2,332 ราย และจากสถิติของโรงพยาบาลโรคผิวหนังเซตרוןของภาคใต้ จังหวัดตรัง พบผู้ป่วยที่ได้รับการวินิจฉัยว่าเป็นโรคสะเก็ดเงินสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ระหว่างปี 2552-2555 มีจำนวน 1,128, 1,465, 1,540 และ 1,865 ราย

ตามลำดับ โรคสะเก็ดเงินเป็นโรคผิวหนังชนิดเรื้อรัง อาการของโรคเป็น ๆ หาย ๆ อยู่ตลอดเวลา ยาแผนปัจจุบันยังไม่สามารถรักษาให้หายขาดได้ การรักษาเป็นเพียงควบคุมอาการให้โรคสงบชั่วคราวเท่านั้น^[2] จึงส่งผลกระทบต่อผู้ป่วยเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นภาพลักษณ์ การดำเนินชีวิต ภาวะเศรษฐกิจ^[3-5] ตั้งแต่แรกเริ่มของการเป็นโรคสะเก็ดเงินผู้ป่วยบางกลุ่มแสวงหาวิธีการรักษาหลากหลายรูปแบบ การรักษาโรคสะเก็ดเงินด้วยภูมิปัญญาหมอพื้นบ้านเป็นทางเลือกหนึ่งที่ผู้ป่วยได้นำมาใช้ในการดูแลตนเองและมีประสิทธิภาพ ผู้ป่วยบางกลุ่มสามารถควบคุมอาการของโรคให้สงบได้ยาวนานมากกว่า 1 ปีโดยไม่ต้องพึ่งยาแผนปัจจุบัน และลดความทุกข์

ทราบจากโรค รวมทั้งลดภาวะแทรกซ้อนจากการใช้ยาแผนปัจจุบัน นอกจากนี้ยังลดค่าใช้จ่ายในการรักษาที่ส่งผลกระทบต่อภาวะเศรษฐกิจของครอบครัวและระดับประเทศชาติ วัตถุประสงค์ของงานวิจัยนี้เพื่อศึกษาความหมาย กระบวนการและผลลัพธ์ของการรักษาโรคสะเก็ดเงินด้วยภูมิปัญญาหมอพื้นบ้าน โดยเน้นที่แนวคิดในการอธิบายโรคสะเก็ดเงินของหมอพื้นบ้าน องค์ประกอบ วิธีการ และกระบวนการใช้สมุนไพรในการรักษาโรคสะเก็ดเงิน ตลอดจนแนวคิดในการอธิบายผลลัพธ์ของการรักษาผู้ป่วยโรคสะเก็ดเงิน

ระเบียบวิธีศึกษา

1. วัสดุ

การวิจัยครั้งนี้ มีผู้ให้ข้อมูลจำนวน 2 กลุ่ม ได้แก่ นายอนันต์ เหมบุตร ซึ่งเป็นหมอพื้นบ้านที่ทำการรักษาโรคสะเก็ดเงินด้วยสมุนไพรและมีประสบการณ์ตรงของการเป็นโรคสะเก็ดเงินมานานกว่า 20 ปี และกลุ่มผู้ป่วยโรคสะเก็ดเงิน ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป เคยผ่านการรักษาด้วยสมุนไพรของนายอนันต์ เหมบุตร และสมัครใจเข้าร่วมโครงการ จำนวน 30 ราย การวิจัยได้ข้อมูลย้อนหลังจากสมุดบันทึกผู้ป่วยโรคสะเก็ดเงินที่เข้ารับการรักษาด้วยสมุนไพรของนายอนันต์ เหมบุตร และเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ จดบันทึกภาคสนาม สร้างแนวคำถามเกี่ยวกับความหมาย กระบวนการ และผลลัพธ์ของการรักษาโรคสะเก็ดเงินด้วยสมุนไพร จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ภายใต้คำแนะนำของที่ปรึกษาโครงการ และผ่านการตรวจสอบของคณะกรรมการพิจารณาการศึกษาวิจัยในคนด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก รหัส RLC0005/54

2. วิธีการศึกษา

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) ทำการเก็บข้อมูลมากกว่า 1 ครั้ง และใช้เวลาในการสัมภาษณ์ประมาณ 30-60 นาทีต่อครั้ง ภายหลังสัมภาษณ์ได้นำข้อมูลที่รวบรวมจากการสัมภาษณ์มาทำการถอดเทปคำต่อคำและวิเคราะห์ข้อมูลรายวัน พร้อมทั้งตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลด้วยวิธี Investigator triangulation โดยการนำข้อมูลที่กลั่นกรองออกมาได้กลับไปให้กับผู้ให้ข้อมูลเพื่อตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้ง ตลอดจนค้นหาประเด็นคำตอบที่ยังไม่ชัดเจน เพื่อจะสัมภาษณ์เพิ่มเติมในครั้งต่อไป และสิ้นสุดการเก็บรวบรวมข้อมูลเมื่อข้อมูลมีความอิ่มตัว (saturation of data) ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 2 ส่วน คือ ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มผู้ให้ข้อมูล วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ ส่วนข้อมูลแนวคิด/ความเชื่อและความรู้สึกที่เกี่ยวกับกระบวนการและผลลัพธ์ของการรักษาโรคสะเก็ดเงินด้วยสมุนไพร ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) โดยดัดแปลงการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปรากฏการณ์วิทยาของโคไลซซี่ (Colaizzi, 1978 cited in Beck 1994. P. 257)^[6]

ผลการศึกษา

1. ภูมิหลังและความหมายโรคสะเก็ดเงิน

1.1 ลักษณะข้อมูลส่วนบุคคลของนายอนันต์ เหมบุตร หมอสมุนไพรพื้นบ้าน

นายอนันต์ เหมบุตร หมอสมุนไพรพื้นบ้าน เป็นชื่อที่เรียกในกลุ่มผู้ป่วยโรคสะเก็ดเงินที่เคยผ่านการรักษาด้วยสมุนไพร ปัจจุบันอายุ 60 ปี ภูมิลำเนาอยู่หมู่บ้านเขากลม ตำบลหนองทะเล อำเภอเมือง

จังหวัดกระบี่ จากการให้ข้อมูลได้จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี สถานภาพสมรส ประกอบอาชีพทำสวนปาล์มและทำอาชีพเสริมเป็นวิทยากรเกี่ยวกับสมุนไพร ที่ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงฯ ของหมู่บ้านชากลม รายได้ต่อเดือน 15,000-20,000 บาท มีโรคประจำตัว คือ โรคสะเก็ดเงิน ซึ่งเป็นมานานกว่า 20 ปี ระหว่างเป็นโรคได้เสาะแสวงหาวิธีการรักษาหลากหลายรูปแบบ แต่อาการเป็น ๆ หาย ๆ และได้รับผลข้างเคียงของยาแผนปัจจุบันจนเป็นอันตรายต่อร่างกาย จึงหันมาใช้สมุนไพรรักษาตนเอง ซึ่งได้รับการสืบทอดจากบรรพบุรุษที่เป็นหมอสุมไพรและเรียนรู้จากตำราและนำมาทดลองใช้กับตนเองใช้ระยะเวลาทั้งหมด 1 ปี 9 เดือน 22 วัน จนอาการของโรคดีขึ้น ผื่นยุบลง อาการของโรคสงบจนถึงปัจจุบัน รวมระยะเวลา 10 ปี จึงเป็นที่มาของการเป็นหมอสุมไพรพื้นบ้าน และใช้ประสบการณ์ตรงรักษาผู้ป่วยโรคสะเก็ดเงินมาจนถึงปัจจุบันโดยมีกระบวนการรักษา ดังนี้

1.2 ความหมายเกี่ยวกับโรคสะเก็ดเงิน

หมอพื้นบ้านได้ให้ความหมายเกี่ยวกับโรคสะเก็ดเงินว่า โรคสะเก็ดเงินเกิดจากเชื้อโรคหรือสิ่งที่มีชีวิต สามารถมองเห็นได้ด้วยตาเปล่า เชื้อโรคอาศัยอยู่ภายใต้ผิวหนัง เมื่อโดนความร้อนจะทำให้เชื้อโรคนั้นค่อย ๆ เคลื่อนตัวออกมาจากผิวหนัง ซึ่งมีลักษณะคล้ายฟองน้ำสีขาว ในขณะที่ผิวหนังถ้าใช้ยาในรูปแบบรับประทานและต้ม (อาบ/แช่) จะทำให้เชื้อตายและหลุดออกจากผิวหนัง ดังตัวอย่างคำกล่าว “โรคสะเก็ดเงินเป็นเชื้อที่เป็นตัว เวลาเราแช่น้ำเราจะเป็นอย่างนั้น ยิงพอมันโดนความร้อน เชื้อมันจะออกมาคล้าย ๆ ตัวไรสีขาวเหมือนฟองน้ำเลย จะมองเห็นตอนที่แช่ในอ่าง...มันลอยออกมาเต็มเลย เชื้อโรคจะค่อย ๆ ไต่ออกมาทางผิวหนัง เชื้อตัวนี้มัน

อาศัยอยู่ใต้ผิวหนังเรา ถ้าเรากินยาสมุนไพรเข้าไป เชื้อมันยื้อเชื้อตัวนี้มันจะเคลื่อนตัวมาอยู่ที่ผิวหนัง นั่นแหละที่นี้พอเราแช่ยาสมุนไพรที่มันอยู่ผิวหนังก็หลุดออกมาเต็มเลย”

2. การวินิจฉัยอาการของโรคก่อนลงมือรักษา

เป็นการพูดคุยซักถามเกี่ยวกับการเป็นโรคสะเก็ดเงินและใช้ประสบการณ์ตรงในการตรวจดูอาการของผู้ป่วย ซึ่งใช้ 2 หลักเกณฑ์ เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดระยะเวลาของการรักษาคือ ความรุนแรงและระยะเวลาของการเป็นโรคสะเก็ดเงิน ดังตัวอย่างคำกล่าว

“ผมต้องถามให้แน่ใจก่อนว่า เค้านั้นเป็นโรคสะเก็ดเงินจริง ๆ จากที่คุยกัน ผู้ป่วยที่มาหาผมผ่านการรักษาจากหมอลงมาแล้วทั้งนั้น (เสียงสูง) อีกอย่างผมจะวิเคราะห์ดูว่า ผู้ป่วยคนนั้นมีเชื้อเยอะหรือไม่เยอะ ใช้ดุลยพินิจของผมเองนี้แหละ ถ้าอาการเป็นมาก ผื่นจะขึ้นเต็มไปหมดเลย ผิวก็จะแห้งจนแตกเลยนะ ปวดตามข้อแล้วอีกอย่างต้องดูด้วยว่า ผู้ป่วยเป็นโรคสะเก็ดเงินมานานแค่ไหน ถ้าผู้ป่วยเป็นนานมากกว่า 1 ปี จะใช้ระยะเวลาในการรักษา 1 ปีเศษ ๆ แต่ถ้าผู้ป่วยคนนั้นเค้ามมีอาการเล็กน้อยแล้วก็...มีระยะเวลาเป็นโรคสะเก็ดเงินไม่เกิน 1 ปี ใช้เวลาในการรักษาไม่เกิน 5 เดือน ก็หายแล้ว”

ในการประเมินความรุนแรงของโรคหมอสุมไพรพื้นบ้านประเมินจากปริมาณผื่นที่เกิดขึ้นบนผิวหนัง ลักษณะของผื่นที่แห้งแตก และอาการปวด เช่น หากมีผื่นขึ้นมาก ผิวแห้งแตก และมีการอาการปวดตามข้อต่าง ๆ ในร่างกาย หมอสุมไพรพื้นบ้านจะวินิจฉัยว่าผู้ป่วยเป็นโรคสะเก็ดเงินที่มีอาการรุนแรง ดังตัวอย่างคำกล่าว

“ผมได้ใช้ดุลยพินิจของตัวเองเพื่อดูว่าคนนั้น

เขาเป็นมากหรือน้อย ถ้าอาการเป็นมาก ผมก็จะดูจากผื่นที่มันขึ้นเยอะ ๆ บางคนผิวก็แห้งจนแตกเลยนะ ปวดไปหมดเลยนิ ตามข้อต่าง ๆ นั้นแหละแสดงว่าคนนั้นเป็นเยอะแล้ว...”

จะเห็นได้ว่าขั้นตอนของการวินิจฉัยอาการของโรคสะเก็ดเงินของนายอนันต์ หมอสมุนไพรพื้นบ้าน คล้ายคลึงกับแนวทางการรักษาของแพทย์แผนปัจจุบัน โดยมีการซักประวัติ ตรวจดูรอยโรค เพื่อประเมินความรุนแรงของโรค เพื่อพิจารณาในการรักษา

3. กระบวนการรักษาโรค

หมอพื้นบ้านได้ใช้ 2 หลักการร่วมกัน เพื่อเป็นแนวทางในการรักษา คือ การใช้ยาสมุนไพร 3 รูปแบบ ได้แก่ ยาต้มผสมน้ำเพื่ออาบหรือแช่ ยารับประทาน (ยาทวน) และยาทาควบคู่กับการงดอาหารแสลงต่อโรค ได้แก่ อาหารทะเล แอลกอฮอล์ ทูเรียน ของหมักดองและเนื้อสัตว์ทุกชนิดยกเว้นปลาหมึกเกลือเค็ม ซึ่งวิธีการรักษานี้จะใช้กับผู้ป่วยสะเก็ดเงินในทุกระดับความรุนแรงของโรค จะแตกต่างกันเพียงแค่ระยะเวลาการรักษา หากเป็นผู้ป่วยที่มีความรุนแรงน้อยระยะเวลาการรักษาจะไม่นาน แต่ถ้าผู้ป่วยมีอาการรุนแรงระยะเวลาการรักษาจะเพิ่มขึ้นตามไปด้วยจนกว่าจะหายจากโรค หลังจากทำการรักษาไปได้ระยะหนึ่ง จึงติดตามผลการรักษา ด้วยกัน 3 วิธี คือ การสอบถามอาการจากผู้ป่วยโดยตรงเมื่อมารับยาสมุนไพร การโทรศัพท์ติดตามอาการ และการติดตามไปเยี่ยมผู้ป่วยที่บ้านเมื่อผู้ป่วยต้องการ ซึ่งกระบวนการรักษาโรคสะเก็ดเงินได้ปรากฏ เป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

3.1 การรักษาตามรูปแบบของยาสมุนไพร

ในขั้นตอนของการรักษาตามรูปแบบของยาสมุนไพรนายอนันต์ ได้จัดเตรียมสมุนไพรและวัตถุดิบ

สิ่งของด้วยตนเอง เพื่อมาแปรรูปเป็นยาสมุนไพร และนำไปใช้รักษาผู้ป่วยโรคสะเก็ดเงิน ประกอบด้วย 3 รูปแบบ ได้แก่ ยาต้มผสมน้ำเพื่ออาบหรือแช่ ยารับประทาน (ยาทวน) และยาทา ซึ่งในการศึกษาวิจัยครั้งนี้สามารถประมวลข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบของสมุนไพรที่ใช้รักษาโรคสะเก็ดเงินพอสังเขป ดังตารางที่ 1

3.2 การงดอาหารแสลงต่อโรค

ระหว่างรักษาด้วยสมุนไพร ผู้ป่วยต้องหลีกเลี่ยงอาหารแสลงต่อโรคร่วมด้วยซึ่งมีทั้งหมด 5 ชนิด เนื่องจากอาหารแสลงเป็นตัวกระตุ้นให้อาการของโรคกำเริบ ระยะเวลาการรักษานานขึ้น ดังตัวอย่างคำกล่าว

“อาหารแสลงที่ผมให้ผู้ป่วยหลีกเลี่ยงมี 5 อย่างด้วยกัน คือ อาหารทะเล แอลกอฮอล์ ทูเรียน เนื้อสัตว์ แต่เนื้อสัตว์นั้น กินได้แต่ปลาหมึกเค็มเท่านั้น ปลาลิ้นกินไม่ได้เลย แล้วก็อาหารที่หมักดองทุกชนิด ห้ามกินเลย ซึ่งผมมีเหตุผลของผม คือว่า ของแสลงเหล่านั้นมันเป็นอาหารของเชื้อโรคสะเก็ดเงิน... เหมือนกับเราไปเลี้ยงให้พวกมัน (เชื้อโรค) เจริญเติบโตขึ้น ผมเคยพิสูจน์จากตัวของผมเอง พอผมกินอาหารพวกนี้เข้าไป มันก็เป็นขึ้นมาทันทีเลย ผื่นเห่อเต็มเลยแหละ เราพิสูจน์เห็นทันตาเลย แล้วผู้ป่วยก็บอกผมแบบนี้เหมือนกัน”

4. การติดตามอาการหลังการรักษา

หลังจากทำการรักษาไปได้ระยะหนึ่ง นายอนันต์ ได้ทำการติดตามอาการของผู้ป่วย ด้วยกัน 3 วิธี คือ การสอบถามอาการและตรวจดูรอยโรคจากผู้ป่วยที่มารับยาสมุนไพรโดยตรง การโทรศัพท์ติดตามอาการ และการติดตามไปเยี่ยมผู้ป่วยที่บ้านเมื่อผู้ป่วยต้องการดังตัวอย่างคำกล่าว

“หลังจากที่เค้า (ผู้ป่วยโรคสะเก็ดเงิน) มารักษา

ตารางที่ 1 สูตรตำรับยาสมุนไพรรักษาโรคสะกิดเงิน

รายการตำรับยาสมุนไพร	รูปแบบยา	ส่วนประกอบสมุนไพร	วิธีการเตรียม	วิธีใช้	ข้อห้าม/ข้อควรระวัง
สูตรตำรับที่ 1	ยาต้ม	ชุมเห็ดเทศ ทองพันชั่ง หัวร้อยรู ใบมะขาม เสดดพังพอน เหงือกปลาหมอ ชมิ้นอ้อย บอระเพ็ด หนุ่ยฉาง ขลุ่ สวาด ขนุนย ตองแตก ก้างปลา หนาดใหญ่ เถาเอ็นอ่อน หนามหัน ชิงแγκ ใบขี้เหล็ก ตะไคร้หอม ผิวมะกรูด	การนำสมุนไพรทั้งหมดไปตากจนแห้ง โดยส่วนใหญ่ใช้ ต้น ใบ และหัว ที่ใช้ทั้ง 5 ปริมาณที่ใช้แต่ละชนิด 1 ชีด คลุกเคล้าสมุนไพรที่ตากแห้งเป็นชิ้นนำมาผสมกันให้ทั่วถึง จึงบรรจุไว้ในถุงพลาสติก ปิดปากถุงให้แน่นเพื่อป้องกันสิ่งสกปรก และเชื้อรา จำนวนสมุนไพร 1 ถุง ใช้ได้ 2 ครั้ง	แช่ หรือ อบาบ โดยต้มสมุนไพรในหม้อใส่น้ำพอท่วม ต้มจนเดือด และนำน้ำสมุนไพรผสมกับน้ำให้อุ่นและจึงลงไปแช่หรือดักอาบได้เข้า-เย็น	- ในกรณีแช่ น้ำสมุนไพรให้หยุดแช่เมื่อรู้สึกหนาว - ภาชนะที่ใช้ใส่ยาสมุนไพรไม่ควรใช้ ภาชนะพลาสติก
สูตรตำรับที่ 2	ยากรวน	กล้วยน้ำว้าสุก น้ำกะทิ กำมะถัน (สุพรรณ)	การเตรียมสมุนไพร สำหรับรูปแบบการรับประทาน ประกอบด้วยกล้วยน้ำว้าสุกจำนวน 200 ลูก น้ำกะทิ 2 กิโลกรัม และกำมะถัน (สุพรรณ) ปริมาณ 1 ชีด โดยการนำกะทิในหม้อหรือกระทะตั้งไฟจนเดือด จึงนำกล้วยน้ำว้าสุกมาหั่นให้เป็นชิ้นเล็ก ๆ ใส่ในหม้อหรือกระทะ คลุกเคล้าให้เข้ากันจนสุก (สีน้ำตาล)	รับประทานครั้งละ 1 ช้อนโต๊ะ หลังอาหาร อย่างน้อย 15 นาที วันละ 2 ครั้ง เข้า-เย็น	เก็บบรรจุในกระปุกพลาสติก หรือขวดโหล แช่ในตู้เย็นจะใช้ได้นานเป็นเดือน
สูตรตำรับที่ 3	ยาบดผสม	หัวอุตพิต น้ำมันมะพร้าว	นำเอาส่วนหัวของอุตพิตไปตากจนแห้ง นำมาบดหรือตำจนละเอียดผสมลงไปกับน้ำมันมะพร้าวที่เตรียมไว้ในส่วนของอุตพิตใช้ ปริมาณ 1 ชีด น้ำมันมะพร้าวปริมาณ 9 ช้อนโต๊ะ สามารถเก็บบรรจุไว้ในขวด/โหลพลาสติก	สำหรับผู้ป่วยที่มีผิวแห้ง ทาวันละ 2 ครั้ง เข้า-เย็น หลังอาบน้ำ หรือทาได้บ่อย ๆ ตามสภาพผิวหนัง โดยทาตามแนวลำตัว (แนวเส้นขน) จะได้ผลดี	
สูตรตำรับที่ 4	ยาบดผสม	หัวอุตพิต เหล้าขาว	นำเอาส่วนหัวของอุตพิตไปตากจนแห้ง นำมาบดหรือตำจนละเอียดผสมลงไปกับเหล้าขาวที่เตรียมไว้ในส่วนของอุตพิตใช้ ปริมาณ 1 ชีด เหล้าขาวปริมาณ 9 ช้อนโต๊ะ สามารถเก็บบรรจุไว้ในขวด/โหลพลาสติก	สำหรับผู้ป่วยที่มีอาการคัน ทาวันละ 2 ครั้ง เข้า-เย็น หลังอาบน้ำ หรือทาได้บ่อย ๆ ตามสภาพผิวหนัง โดยทาตามแนวลำตัว (แนวเส้นขน) จะได้ผลดี	- ผู้ป่วยมุสลิมไม่สามารถใช้ได้เนื่องจากผิดหลักศาสนา - ผู้ป่วยที่มีผิวหนังแห้งไม่ควรใช้

กับผม บางคนผมก็จะติดตามอาการว่าใช้ยาเป็นอย่างไร มีโทรศัพท์ถามบ้าง บางคนนะพอใช้ยา แรกๆ ผื่นมันเห่อตึกๆ ตื่นๆ เค้าโทรมาผมก็คุยบอกเค้า ปลอบใจเค้า เพราะผมเข้าใจดี มันตกใจ กลัว เราต้องให้โอกาสเค้า บางทีผมก็ขับรถไปหาเค้าที่บ้านนะ เพื่อไปดูว่าเค้าใช้ยาผมแล้วเป็นยังไง ดีขึ้นรึป่าว ยาที่ให้ไปมีปัญหาอะไรมั๊ย แต่ส่วนใหญ่แล้วจะถามตอนที่มารับยา (สมุนไพร) ต่อเนื่องที่บ้าน ได้ถามอาการจากผู้ป่วยบ้างญาติบ้าง แต่ยังไม่ครบ 100%”

จะเห็นได้ว่า กระบวนการรักษาโรคสะเก็ดเงินด้วยสมุนไพร เริ่มตั้งแต่การวินิจฉัยอาการของโรคเพื่อกำหนดแนวทางในการรักษาอย่างเหมาะสมตามรูปแบบของยา ได้แก่ ยาต้ม ยารับประทาน และยาทาโดยใช้ควบคู่กันร่วมกับการหลีกเลี่ยงอาหารที่แสดงต่อโรค ทั้ง 5 ชนิด ซึ่งเป็นความเชื่อและเกิดจากประสบการณ์ตรงทำให้อาการของโรคกำเริบเมื่อสัมผัสกับอาหารแสดงและส่งผลให้การรักษาไม่ได้ผล

5. ผลลัพธ์ของการรักษาโรคสะเก็ดเงิน

5.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ป่วยโรคสะเก็ดเงิน

กลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้ป่วยโรคสะเก็ดเงินที่เคยผ่านการรักษาด้วยสมุนไพรของหมอสมุนไพรพื้นบ้านจำนวน 30 ราย เพศชาย ร้อยละ 63.30 เพศหญิง ร้อยละ 36.70 อายุอยู่ในช่วง 18-74 ปี โดยผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 83.30 และนับถือศาสนาอิสลาม ร้อยละ 16.70 มีสถานภาพสมรสมากที่สุด ร้อยละ 86.60 รองลงมา สถานภาพโสด ร้อยละ 10.00 และหม้าย ร้อยละ 3.30 ซึ่งผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตพื้นที่ภาคใต้ แต่ที่มารับการรักษาที่หมอสมุนไพรพื้นบ้าน มีเพียง 9 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดกระบี่จำนวนมากที่สุด ร้อยละ 26.70 รองลงมา คือ จังหวัดตรัง ร้อยละ 23.30

จังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดสงขลา และจังหวัดภูเก็ตมีจำนวนเท่า ๆ กัน ร้อยละ 10.00 จังหวัดพัทลุงกับจังหวัดปัตตานีเท่ากัน ร้อยละ 6.70 ส่วนจังหวัดระนองและจังหวัดสตูลมีจำนวนน้อยที่สุดเพียงร้อยละ 3.30 ผู้ให้ข้อมูลมีระดับการศึกษาตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงระดับปริญญาโท โดยประกอบอาชีพทำสวนยาง/ปาล์ม ร้อยละ 40.00 รองลงมาทำธุรกิจส่วนตัวและกำลังศึกษา จำนวนเท่า ๆ กัน ร้อยละ 16.70 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ที่ 15,001-20,000 บาท ร้อยละ 26.70 และไม่มีรายได้ร้อยละ 16.70 ซึ่งเป็นเพียงผู้อาศัย สิทธิในการรักษาพยาบาลส่วนใหญ่ใช้บัตรประกันสุขภาพร้อยละ 50.00 ผู้ให้ข้อมูลมีระยะเวลาการเป็นโรคสะเก็ดเงินอยู่ในช่วงตั้งแต่ 1-20 ปี โดยแบ่งตามช่วงระยะเวลาการเป็นโรค ดังนี้ ช่วงระยะเวลาการเป็นโรค 1 ถึง 5 ปี จำนวน 19 ราย คิดเป็นร้อยละ 63.30, 6 ถึง 10 ปี จำนวน 7 ราย คิดเป็นร้อยละ 23.30, 11 ถึง 15 ปี จำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 6.70 และ 16 ถึง 20 ปี จำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 6.70 ซึ่งโดยส่วนใหญ่ไม่ทราบสาเหตุของโรค ร้อยละ 93.30 มีเพียงร้อยละ 6.70 ที่ทราบสาเหตุว่ามาจากพันธุกรรม และมีประวัติโรคร่วม คือ โรคความดันโลหิตสูง ร้อยละ 56.70 โรคไขมันในเลือดสูง ร้อยละ 10.00 และโรคหัวใจ ร้อยละ 3.30 และมีเพียงร้อยละ 30.00 ที่ไม่มีโรคร่วม ซึ่งผู้ให้ข้อมูลเคยผ่านการรักษากับแพทย์แผนปัจจุบันมาแล้วทั้งหมด โดยผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดเคยไปรักษาที่โรงพยาบาล และไปคลินิก ร้อยละ 25.00 มีบ้างที่ไปรักษากับหมอพื้นบ้าน คิดเป็นร้อยละ 10.00 วิธีที่แพทย์แผนปัจจุบันใช้ในการรักษาส่วนใหญ่ คือ ยาทาเฉพาะที่ร่วมกับยาฉีด ร้อยละ 50.00 ซึ่งการตอบสนองของยาทำให้อาการดีขึ้น ร้อยละ 76.70 ทำให้อาการดีขึ้นเล็กน้อย ร้อยละ 10.00 และทำให้

อาการแสบ (ผื่นเพิ่มจำนวนมากขึ้น) กับไม่มีอาการเปลี่ยนแปลงขณะที่ใช้ยาเท่ากัน ร้อยละ 6.70 ซึ่งเหตุผลที่ทำให้ผู้ให้ข้อมูลมารับการรักษากับนายอนันต์ เพราะรักษากับแพทย์แผนปัจจุบันแล้วไม่ได้ผล ร้อยละ 60.00 รองลงมาคือ มีความหวัง/ต้องการให้โรคหาย ร้อยละ 33.30 และมีปัญหาเกี่ยวกับเศรษฐกิจ ร้อยละ 6.70

5.2 ผลลัพธ์ของการรักษาโรคสะเก็ดเงินด้วยสมุนไพร

จากผลการศึกษา พบว่า ผู้ป่วยโรคสะเก็ดเงินที่ผ่านการรักษาด้วยสมุนไพรของหมอพื้นบ้าน จำนวน 30 ราย ผู้ป่วยมีอาการดีขึ้น (ผื่นยุบลง) จำนวน 24 ราย คิดเป็น ร้อยละ 80.00 โดยแบ่งตามระยะเวลาการรักษา ดังนี้ ระยะเวลาการรักษาน้อยกว่า 1 ปี จำนวน 9 ราย คิดเป็นร้อยละ 30.00, รับการรักษา 1 ปี จำนวน 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 16.67, รับการรักษา 2 ปี จำนวน 6 ราย คิดเป็นร้อยละ 20.00, รับการรักษา 3 ปี จำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 10.00 และรับการรักษา มากกว่า 3 ปี 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.33 และอีก 6 ราย คิดเป็น ร้อยละ 20.00 อาการไม่ดีขึ้น

ระหว่างการรักษาพบอาการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น 2 ลักษณะ คือ การกระตุंगของผื่น (เป็นลักษณะของการกระตุंगพิษให้ออกมาทางผิวหนังทำให้ผื่นเห่อแดงและรุนแรงมากขึ้น) ซึ่งพบ จำนวน 15 ราย คิดเป็นร้อยละ 50 พบการยุบลงของผื่น จำนวน 11 ราย คิดเป็นร้อยละ 36.67 และไม่พบการเปลี่ยนแปลง จำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 13.33 ผู้ป่วยได้สะท้อนความรู้สึกถึงผลลัพธ์ของการรักษาด้วยสมุนไพรของหมอพื้นบ้าน ดังนี้

1) ด้านร่างกาย ข้อมูลสะท้อนความรู้สึกต่อผลลัพธ์ของการรักษาด้วยสมุนไพรของหมอพื้นบ้านว่า ยาสมุนไพรทำให้เห็นผลในการรักษาเร็ว อาการดีขึ้น

ผื่นยุบลง หลังจากทำการรักษา อาการของโรคสงบได้นาน โดยไม่มีผื่นใหม่ให้เห็น และยาสมุนไพรไม่มีสารเคมี จึงไม่ทำให้เกิดภาวะแทรกซ้อนระหว่างที่ทำการรักษา แต่อย่างไรก็ตามพบผู้ให้ข้อมูลบางส่วนที่สะท้อนความรู้สึกต่อผลลัพธ์ของการรักษาด้วยสมุนไพรด้านลบระหว่างทำการรักษาในช่วงแรกที่เกิดผื่นกระตุंग คือ ลักษณะผื่นเป็นสีแดง เกิดขึ้นทั้งตัว อาการปรากฏมีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้นจากเดิม รู้สึกเจ็บปวด และผิวหนังแห้งตึง แต่อาการเหล่านี้เกิดขึ้นในช่วง 1-2 สัปดาห์แรกเท่านั้น หลังจากนั้นอาการก็จะค่อย ๆ ลดลงจนดีขึ้น

2) ด้านจิตใจ ข้อมูลสะท้อนความรู้สึกต่อผลลัพธ์ของการรักษาด้วยสมุนไพรในครั้งนี้ คือ ระหว่างทำการรักษาด้วยสมุนไพรทำให้รู้สึกสบายใจ เมื่อรู้ว่าใช้สมุนไพรเป็นส่วนประกอบในกระบวนการรักษาไม่ทำให้เกิดอันตรายต่อร่างกาย และหมอพื้นบ้านสามารถให้คำปรึกษาได้ตลอดเวลาระหว่างทำการรักษา ทำให้ลดความเครียดและความกลัวได้ แม้ว่าจะเกิดการผื่นกระตุंगหลังรับการรักษาในช่วงแรกให้คำแนะนำพร้อมระบุนาอาการของโรคให้ทราบเป็นระยะ ทำให้ผู้ป่วยมีสภาพจิตใจที่ดีขึ้น เกิดความศรัทธาต่อกระบวนการรักษาเนื่องจากหมอพื้นบ้านมีประสบการณ์ตรงของการเป็นโรคสะเก็ดเงินและการรักษา ทำให้เข้าใจความรู้สึกของผู้ป่วยด้วยกัน ให้คำแนะนำพร้อมระบุนาอาการของโรคได้เป็นระยะ อย่างไรก็ตามพบผู้ให้ข้อมูลบางรายสะท้อนความรู้สึกในช่วงแรกเกี่ยวกับกระบวนการรักษาด้วยยาสมุนไพรที่ทำให้ผื่นกระตุंगออกมาในลักษณะที่รุนแรงมากขึ้น ทำให้รู้สึกตกใจ และเครียด จนบางครั้งท้อแท้ไม่อยากมีชีวิต และคิดที่จะฆ่าตัวตายในช่วงนั้น

3) ด้านสังคม ข้อมูลสะท้อนความรู้สึกต่อผลลัพธ์ของกระบวนการรักษาด้วยสมุนไพร คือ

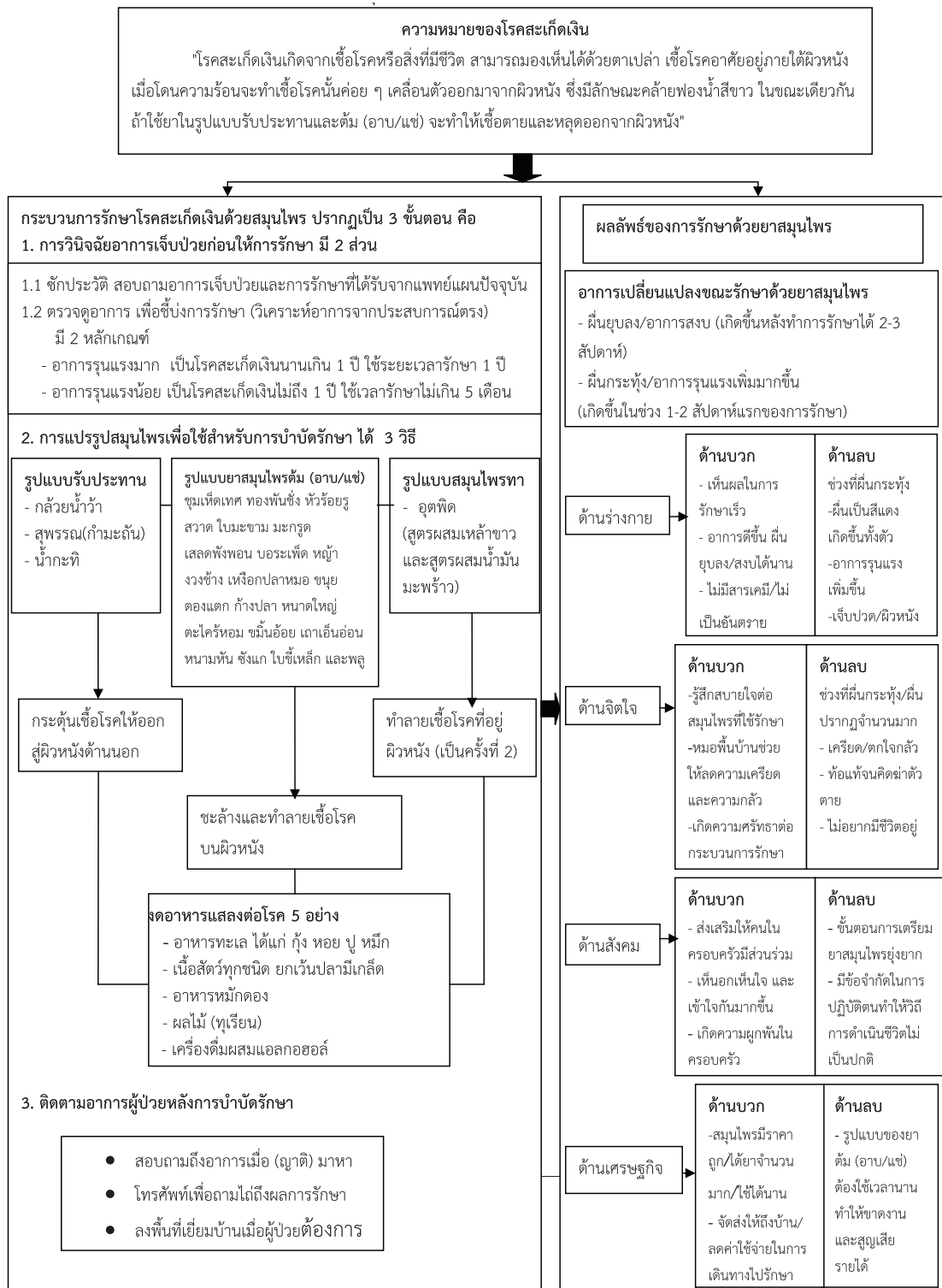
กระบวนการรักษาของหมอพื้นบ้าน เป็นการส่งเสริมให้บุคคลในครอบครัวได้มีส่วนร่วมในการดูแลรักษา ทำให้เห็นอกเห็นใจ และเข้าใจกันมากขึ้น ตลอดจนทำให้เกิดความผูกพันในครอบครัวกันมากยิ่งขึ้น แต่อย่างไรก็ตามมีผู้ให้ข้อมูลบางส่วนแสดงความรู้สึกออกมาในด้านลบเกี่ยวกับขั้นตอนในการรักษาด้วยสมุนไพรที่ทำให้เกิดความยุ่งยาก ในการดำเนินชีวิต เพราะต้องเตรียมอุปกรณ์และเตรียมตัวหลายอย่าง สร้างความลำบากเป็นอย่างมาก อีกทั้งในระหว่างที่ทำการรักษานั้นมีข้อจำกัดในการปฏิบัติตนทำให้การดำรงชีวิตไม่เป็นเหมือนคนปกติทั่วไป

4) ด้านเศรษฐกิจ ข้อมูลส่วนใหญ่ได้สะท้อนความรู้สึกต่อกระบวนการรักษาของหมอพื้นบ้าน คือ วิธีการรักษาด้วยสมุนไพรเป็นวิธีที่ประหยัด ซึ่งในแต่ละครั้งที่ไปรับยาสมุนไพรมารักษาได้ยามาเป็นจำนวนมาก และใช้ได้นานเป็นเดือน ทำให้คำนวณค่าใช้จ่ายของการรักษาได้แน่นอน สามารถวางแผนค่าใช้จ่ายภายในครอบครัวได้ และที่สำคัญยังสามารถลดค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปรับการรักษาเนื่องจากหมอพื้นบ้านทำการจัดส่งยาสมุนไพรให้ถึงบ้าน แต่อย่างไรก็ตามยังพบผู้ให้ข้อมูลบางรายที่สะท้อนความรู้สึกต่อกระบวนการรักษาทางตรงกันข้ามเกี่ยวกับระยะเวลาที่ใช้ในแต่ละขั้นตอนซึ่งมีรูปแบบของยาสมุนไพรและวิธีใช้แตกต่างกัน โดยเฉพาะรูปแบบของยาต้มที่ต้องใช้เวลาในการต้ม อีกทั้งลงไปแช่ที่ต้องใช้เวลาจนถึง 15-30 นาที ส่งผลให้ขาดงานและสูญเสียรายได้ ระหว่างทำการรักษาตามกระบวนการของหมอพื้นบ้าน

ในการศึกษาครั้งนี้สามารถสรุป ความหมายกระบวนการ และผลลัพธ์ของการรักษาโรคสะกิดเงินด้วยภูมิปัญญาหมอพื้นบ้านได้ ดังแผนภาพที่ 1

อภิปรายผล

จากการศึกษากระบวนการรักษาโรคสะกิดเงินด้วยสมุนไพรของแพทย์แผนไทย พบว่าหลักการวินิจฉัยโรคมีความคล้ายคลึงกับนายอนันต์ในส่วนการตรวจดูลักษณะผื่น ความหนา ตำแหน่งรอยโรคสีของผื่น และสมุนไพรบางชนิดมีฤทธิ์ในการรักษาโรคสะกิดเงินเหมือนกับที่นายอนันต์ใช้ ซึ่งประกอบด้วย ทองพันชั่ง เหงือกปลาหมอ ชุมเห็ดเทศ บอระเพ็ด ใบตองแตก และกำมะถันเหลือง แต่แนวคิดของการรักษาและวิธีการใช้ยาสมุนไพรมีความแตกต่างกัน เนื่องจากการศึกษาดังกล่าวมีความเชื่อว่าการรักษาต้องใช้สมุนไพรในการปรับเลือด-ลม และน้ำเหลือง ตำรับยาสมุนไพรมีลักษณะและการใช้งาน 2 วิธี คือ ยาต้มดื่ม และ ยาทา รวมถึงแนวคิดการหลีกเลี่ยงของแสลงที่จะทำให้ผื่นกำเริบ เช่น แอลกอฮอล์ ของหมักดอง และเนื้อสัตว์^[7-9] จากการรายงานฤทธิ์ของยาสมุนไพรที่ใช้รักษาสะกิดเงินในตำรับยาบรรพชนและยาหาค่อนข้างมาก ทั้งในประเทศและต่างประเทศได้ผลดี^[10] แต่ยังมีกลุ่มผู้ป่วยอีกร้อยละ 20 ที่ไม่ได้ผลในการรักษา เนื่องจากไม่ได้รับการรักษาต่อเนื่องและไม่ปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด จึงทำให้อาการของโรคไม่ดีขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาเกี่ยวกับการใช้สมุนไพรและปัจจัยที่ส่งผลต่อการรักษาผู้ป่วยสะกิดเงินให้ได้ผลดีนั้นขึ้นอยู่กับการรักษาผู้ป่วยและทายาอย่างสม่ำเสมอ^[11] ผู้ป่วยสะท้อนความรู้สึกต่อกระบวนการรักษาใน 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย จิตใจ สังคมและเศรษฐกิจ ซึ่งมีทั้งด้านบวกและด้านลบ ส่วนใหญ่ความรู้สึกในด้านบวกเป็นลักษณะประโยชน์และข้อดีของยาสมุนไพรที่มีประสิทธิผลและปลอดภัยในการรักษาค่อนข้างสูง^[12] ไม่เป็นอันตรายต่อร่างกาย หาได้ง่ายตามท้องถิ่น ขั้นตอนในการรักษาเป็นการส่งเสริมให้บุคคลใน

แผนภาพที่ 1 สรุป ความหมาย กระบวนการและผลลัพธ์ของการรักษาโรคสะกิดเงินด้วยภูมิปัญญาของหมอพื้นบ้าน: กรณีศึกษานายอนันต์ เหมบุตร

ครอบครัวยังมีส่วนร่วมและมีความผูกพันกันมากขึ้น ส่วนความรู้สึกในด้านลบ พบว่า ในช่วงที่ใช้ยาสมุนไพรรักษามีอาการเปลี่ยนแปลงของฤทธิ์ยาเกิดอาการระคายเคืองทำให้ผื่นออกมาทางผิวหนังมากขึ้น เหงื่อแตก และบวมตึง เจ็บทุกขัทรมาณ เช่นเดียวกันกับอาการในช่วงที่ผื่นกำเริบจะรู้สึกปวดแสบปวดร้อน ทรมาณ และท้อแท้สิ้นหวัง^[13]

ข้อสรุป

จากการศึกษาครั้งนี้ หมอพื้นบ้าน ได้อธิบายแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการรักษาผู้ป่วยโรคสะกิดเงินด้วยสมุนไพร ซึ่งมีอยู่ 3 ขั้นตอน คือ การวินิจฉัยอาการของโรคก่อนลงมือรักษา ให้การรักษาตามรูปแบบของยาสมุนไพร และการติดตามอาการหลังทำการรักษา ผู้ป่วยที่เข้ามารับการรักษาทั้งหมดได้ผ่านการรักษามาหลายแห่งและแสวงหาวิธีการรักษาทุกรูปแบบรวมทั้งการรักษาของแพทย์แผนปัจจุบันเพื่อมุ่งหวังให้โรคหายขาดหรือควบคุมอาการของโรคได้ ซึ่งคล้ายคลึงกับกลุ่มผู้ป่วยโรคเรื้อรังอื่นๆ ที่เสาะแสวงหาวิธีการรักษาที่หลากหลายรูปแบบทั้งที่รู้ว่าโรคไม่หายขาด^[14-16] โดยผู้ป่วยร้อยละ 80 ที่ทำการรักษาด้วยสมุนไพร ได้ผลดีในการรักษา ผื่นยุบลง สามารถควบคุมผื่นให้สงบได้นานตั้งแต่ 3 เดือนถึง 3 ปี ซึ่งในแต่ละคนมีระยะเวลาที่โรคสงบแตกต่างกัน โดยนายอนันต์ เھرบุตร หมอพื้นบ้าน มีแนวคิดเกี่ยวกับสาเหตุการเกิดโรคสะกิดเงินว่ามีความเกี่ยวข้องกัเชื้อโรค และระบบน้ำเหลืองผิดปกติจึงทำให้เกิดผื่น สะกิดเงินขึ้นมา แต่ยั้งขาดการติดตามสาเหตุและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับระยะเวลา จึงควรมีการศึกษาต่อไป ส่วนกระบวนการรักษาในการศึกษานี้ได้ทำการรักษาตามรูปแบบของยาสมุนไพรอยู่ 3 รูปแบบ ได้แก่ ยาสมุนไพรต้ม (ใช้อาบหรือแช่),

ยาสมุนไพรรับประทาน และยาสมุนไพรทา ทุกรูปแบบต้องใช้ควบคู่กัน ซึ่งนายอนันต์ ให้เหตุผลที่ต้องมีการรักษาโดยใช้ยาทั้ง 3 รูปแบบ ร่วมกับการงดอาหารแสลงต่อโรคว่า การใช้ยาต้มแช่หรืออาบจะช่วยชำระล้างเชื้อโรคที่อยู่บนผิวหนัง ในส่วนยารับประทานจะช่วยกระตุ้นเชื้อโรคที่อยู่ในร่างกายถูกขับออกมาสู่ภายนอก และใช้ยาทาในการทำลายเชื้อโรคที่อยู่ในบริเวณผื่นสะกิดเงิน ร่วมกับการงดอาหารแสลงที่นายอนันต์เชื่อว่าทำให้อาการกำเริบหรืออาจจะเป็นอาหารของเชื้อโรค เช่น อาหารทะเล อาหารหมักดอง แอลกอฮอล์ เนื้อสัตว์ทุกชนิด (ยกเว้นปลาที่มีเกล็ด)

การศึกษาพบว่าการรักษาโรคสะกิดเงินด้วยยาสมุนไพรของหมอพื้นบ้าน ถือเป็นทางเลือกหนึ่งที่ดีต่อการรักษาโรคสะกิดเงิน เนื่องจากผู้ป่วยมีอาการของโรคดีขึ้นถึงร้อยละ 80 แต่จากการศึกษานี้ยังมีข้อจำกัดในการรักษาบางประการ เช่น ผู้ป่วยบางรายเกิดอาการระคายเคืองของผื่น ทำให้เกิดผื่นแดงจำนวนมาก อาการมีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้นในช่วงเริ่มต้นของการรักษา จนทำให้ผู้ป่วย เกิดความท้อแท้สิ้นหวังในการรักษา ขั้นตอนในการเตรียมยามีความซับซ้อนที่ต้องใช้ระยะเวลาาน รวมทั้งความเชื่อของการรับประทานอาหารแสลงต่อโรคที่ยังไม่สามารถพิสูจน์ได้ ดังนั้นในการศึกษาในอนาคตควรศึกษาเกี่ยวกับสารออกฤทธิ์ในยาสมุนไพรแต่ละชนิดเพื่อค้นหาสารออกฤทธิ์ที่สามารถใช้รักษาโรคสะกิดเงินได้อย่างแท้จริงและมีประสิทธิผล นำไปสู่การพัฒนาการแปรรูปผลิตภัณฑ์ของยาสมุนไพรที่สามารถใช้ได้สะดวก คงไว้ซึ่งคุณภาพมีความปลอดภัย และราคาถูก รวมถึงการถอดบทเรียนการรักษาและการติดตามอาการอย่างใกล้ชิดของหมอพื้นบ้านเพื่อนำไปสู่การพัฒนาแนวทางการรักษาและการติดตามอาการโดยแพทย์ แนวทางทั้งหมดนี้จะกลายเป็น

กระบวนการรักษาโรคสะเก็ดเงินที่มีประสิทธิผลในการรักษา และยังเป็น การส่งเสริมสวัสดิภาพของผู้ป่วยได้ในอีกทางหนึ่ง

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้สำเร็จลงได้ต้องขอขอบคุณ กองทุนภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยสนับสนุนทุนวิจัย และคณะกรรมการพิจารณาการศึกษาวิจัยในคน ด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ที่ให้คำแนะนำการดำเนินการวิจัยอย่างสม่ำเสมอ และขอขอบคุณ นายอนันต์ เหว่บุตร หมอสมุนไพรร ที่ให้การสนับสนุนข้อมูลและอำนวยความสะดวกการเก็บข้อมูล นายแพทย์วรเชษฐ อนันตวงษ์ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลโรคผิวหนังเขตร้อนภาคใต้ จังหวัดตรัง ที่อนุญาตให้ทำการวิจัยและเป็นที่ปรึกษาการศึกษาครั้งนี้ ตลอดจนกลุ่มผู้ให้ข้อมูลทุกท่านที่เสียสละเวลาเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับการเจ็บป่วยอันเป็นประโยชน์เชิงวิชาการมา ณ โอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

1. Psoriasis Society of Thailand. Psoriasis. Bangkok: Leo Pharma Thailand Publishing; 2004. (in Thai)
2. Siwayathon A. Skin Disease for general medical practice. In: Kultununtha K (Editor). Mor-Chao-Ban magazine. 5th ed. Bangkok: Mor-Chao-Ban Publishing; 2005. p. 101-8. (in Thai)
3. Shantaworaluk S, Prachyapruet W, Silpakit C. Mental health and related factors among psoriatic patients: Institute of Dermatology. Journal of the Department of Medical Services. 2006;31:62-7. (in Thai)
4. Poyner T, Rix S, Harrison AP, Cerio R. An adolescent worried about his psoriasis. Practitioner. 1996;240:69-76.
5. Finlay AY, Coles EC. The effect of severe psoriasis on the quality of life of 369 patients. Br J Dermatol. 1995;132:236-44.
6. Beck C.T. Reliability and validity issue in phenomenological research. Western Journal of Nursing Research. 1994;16(3):254-67.
7. Boonsri Lertviriyachit. Thai traditional medicine : Psoriasis Treatment. Supported by College of Allied Health Sciences. Bangkok: Suan Sunandha Rajabhat University; 2012. (in Thai)
8. Lertviriyachit B. Thai traditional medicine: Psoriasis treatment. Supported by College of Allied Health Sciences. Bangkok: Suan Sunandha Rajabhat University; 2012. (in Thai)
9. Sawasdichai C, Sukpaisal W, Chaicharoenpong K, Sangunsup P, Limprapaipong T. The results of treatment psoriatic patients with herbal compounds in Prapokklao Hospital. The Journal of Prapokklao Hospital Clinical Medical Education. 2010;27(4):248-55. (in Thai)
10. Sawasdichai C. Psoriasis: Integrative treatment with Thai traditional medicine and modern medicine in eastern Thailand. Doctor of Philosophy Program in Cultural Science thesis. Mahasarakham University, Mahasarakham. 2012. (in Thai)
11. Baktha NB, Reddy MD. Clinical and Histopathological Evaluation of the effect of Wrightiatinctoria Formulation on Psoriasis Vulgaris. US Dermatology review. 2007;1:6-8.
12. Tse TW. Use of common Chinese herbs in the treatment of psoriasis. Clinical and Experimental Dermatology. 2003;28(5):469-75.
13. Tipyotha P. Guidelines of Thai herbal medicinal development: part 1. Journal of Thai Traditional and Alternative Medicine. 2005;3(2):70-7. (in Thai)
14. Rapp SR, Feldman SR, Exum ML, Fleischer AB, Reboussin DM. Psoriasis causes as much disability as other major medical diseases. Journal of American Academy of Dermatology. 1999;41:401-7.
15. Kaewtan J. The life experiences of patients with psoriasis attending a southern regional center of tropical dermatology. Master of Nursing Science in Adult Nursing thesis, Faculty of Nursing. Songkhla. Prince of Songkla University; 2008. (in Thai)
16. Tumnong C. Illness experiences of patients with ischemic heart disease. Doctor of Philosophy Program in Nursing Science thesis. Faculty of Nursing. Bangkok: Mahidol University; 1998. (in Thai)
17. Plienma W. Health seeking behavior of AIDS patients. Master of Nursing Science in Community Nursing thesis, Faculty of Nursing. Chon Buri: Burapha University; 2000. (in Thai)